

Nr 50.

Av herr **Bergqvist m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om särskilda lönetillägg åt lärare vid folkskolor inom vissa av rikets nordligaste gränsorter.*

Jämlikt kungl. kungörelsen nr 469/1924 ha till lärare vid egentlig folkskola, mindre folkskola och småskola inom Nedertorneå, Haparanda stads, Karl Gustafs, Hietaniemi, Övertorneå, Korpilombolo, Tärendö, Pajala och Muonionalusta, Junosuando, Karesuando, Jukkasjärvi och Vittangi samt Gellivare skoldistrikt hittills, utöver dem eljes tillkommande löneförmåner utgått särskilda lönetillägg av statsmedel med följande belopp nämligen

a) till ordinarie och extra ordinarie lärare vid egentlig folkskola inom Jukkasjärvi och Vittangi samt Gellivare skoldistrikt med 150 kronor och inom övriga skoldistrikt med 400 kronor,

b) till biträdande och vikarierande lärare vid egentlig folkskola inom Jukkasjärvi-Vittangi samt Gellivare skoldistrikt med 100 kronor och inom övriga skoldistrikt med 250 kronor, samt

c) till lärare vid småskola inom Jukkasjärvi-Vittangi och Gellivare skoldistrikt med 100 kronor och inom övriga skoldistrikt med 150 kr.

Om och i vad mån särskilda lönetillägg som i nämnda kungörelse avses må utgå till lärare inom andra skoldistrikt inom Norrbottens län skulle bestämmas av Kungl. Maj:t efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning.

Dessa lönetillägg ha varit avsedda att utgöra en lönekomensation för de särskilda svårigheter, som äro förbundna med undervisningen av barn från finsktalande hem.

I den kungl. proposition, som vid 1937 års riksdag framlades om ny löneroglering för lärare vid folk- och småskolor, föreslogs att dessa lönetillägg ej vidare skulle utgå.

Riksdagen fann sig emellertid icke kunna på grundval av den då föreliggande utredningen bilda sig någon uppfattning om och i vad mån situationen förändrades genom lönerogleringen och beslöt med hänsyn därtill hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån ifrågavarande särskilda lönetillägg kunde anses böra utgå även för tiden efter lönerogleringens genomförande.

I anledning härav anmodade Kungl. Maj:t skolöverstyrelsen att inkomma med utredning i ärendet. Skolöverstyrelsen framhöll i sitt svar bland annat, att dessa lönetillägg verksamt bidragit till en god rekrytering av lärarkåren inom hithörande skoldistrikt och framför allt

utgjort en välbehövlig kompensation för de särskilda svårigheter, som vore förbundna med undervisningen i skolor, där ett stort antal barn komme från finsktalande hem.

Skolöverstyrelsen förordade därför, att dylika lönetillägg fortfarande måtte få utgå.

Emellertid föreslog skolöverstyrelsen, att den skillnad i lönetilläggs belopp mellan olika skoldistrikt och olika grupper av lärare, som hittills gällt, skulle upphöra.

Skolöverstyrelsen hemställde, att lönetillägget skulle utgå med samma belopp för alla hithörande lärare, och föreslog i sådant avseende ett belopp av 300 kronor.

Statskontoret, som även yttrat sig i ärendet, hade intet att erinra mot skolöverstyrelsens förslag att lönetillägget borde utgå med samma belopp för samtliga dessa lärare, men tillstyrkte allenast ett belopp av 150 kronor.

Departementschefen anslöt sig till detta statskontorets förslag i sitt anförande till statsrådsprotokollet. Kungl. Maj:t hemställer nu alltså, att riksdagen må bevilja lönetillägg av berörda art att fortfarande utgå till ifrågavarande lärare men med endast 150 kronor till varje.

Därest nu riksdagen fattar sitt beslut i ärendet i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag, kommer en synnerligen kraftig nedskärning att ske i berörda lönetillägg särskilt för ordinarie och extra ordinarie folkskollärare i 10 av de ifrågakomna 12 skoldistrikten. Man kan knappast undgå att finna en sådan nedsättning obillig. Någon förändring i relationen mellan vederbörande lärares löneförmåner i övrigt och löneförmånerna för lärare i den angränsande svensktalande bygden har icke skett genom lönereglerna. Det synes därför icke kunna anföras något verkligt skäl för att nu så kraftigt minska den särskilda förmån de hittills haft huvudsakligen som en kompensation för det uppslitande arbete de måste underkasta sig för att jämsides med inlärandet av folkskolekursen även göra de finsktalande barnen förtrogna med svenska språket. Den sänkning, som skolöverstyrelsens förslag innebär, torde anses fullt tillräcklig, om en sänkning skall ske.

Nu kan visserligen invändas att antagandet av detta förslag skulle komma att medföra en höjning av lönetillägget för vissa av lärarna. Men om man vill acceptera slopandet av den förutvarande differentieringen — något som knappast vore nödvändigt — kan ej undvikas att en höjning sker för några grupper av lärare. Emellertid torde däri icke ligga någonting orimligt. Med rätta anför skolöverstyrelsen, att svårigheten i lärarnas uppgifter synes vara minst lika stor på småskolestadiet som i den egentliga folkskolan.

Huruvida lärare, som äro anställda i gruvsamhälleernas folk- och småskolor, böra i fortsättningen få åtnjuta här ifrågavarande lönetillägg

kan diskuteras, men då de förut åtnjutit denna förmån och inga nya omständigheter inträtt — fränsett den allmänna lönereregleringen — torde någon förändring ej nu böra vidtagas däri.

Enligt skolöverstyrelsens beräkning skulle dess förslag komma att medföra en ökning av hittills utgående anslag för berörda lönetillägg av 41.550 kronor. Samtidigt uppger skolöverstyrelsen, att om man stannar vid ett belopp av 225 kronor behöver ingen avsevärd ökning ske. Skolöverstyrelsen anser emellertid detta belopp för lågt.

Ehuru vi anse, att skolöverstyrelsens förslag om 300 kronor är skäligt, vilja vi dock stanna vid att föreslå 225 kronor för att de tidigare kostnaderna ej må behöva nämnvärt ökas. Det förslag vi sålunda framställa, kommer emellertid att medföra en ökning i den av Kungl. Maj:t i årets proposition gjorda beräkningen av 40.725 kronor.

För att stimulera dugande lärarekrafter att söka anställning i finnygdens folk- och småskolor anse vi det vara av stor vikt att så goda löneförmåner som möjligt må kunna erbjudas dem.

Med åberopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta att de särskilda lönetillägg, som jämlikt kungl. kungörelsen nr 469/1924 utgått till lärare vid folk- och småskolor i de ovannämnda skol-distrikten, må från och med den 1 januari 1938 utgå med 225 kronor till varje lärare och att förslagsanslaget till folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter i samband därmed må höjas med 40.725 kronor till 240.725 kronor.

Stockholm den 20 januari 1938.

O. Bergqvist.

C. Fr. Carlström.

D. Hansén.

C. I. Asplund.
